

8380

III

3

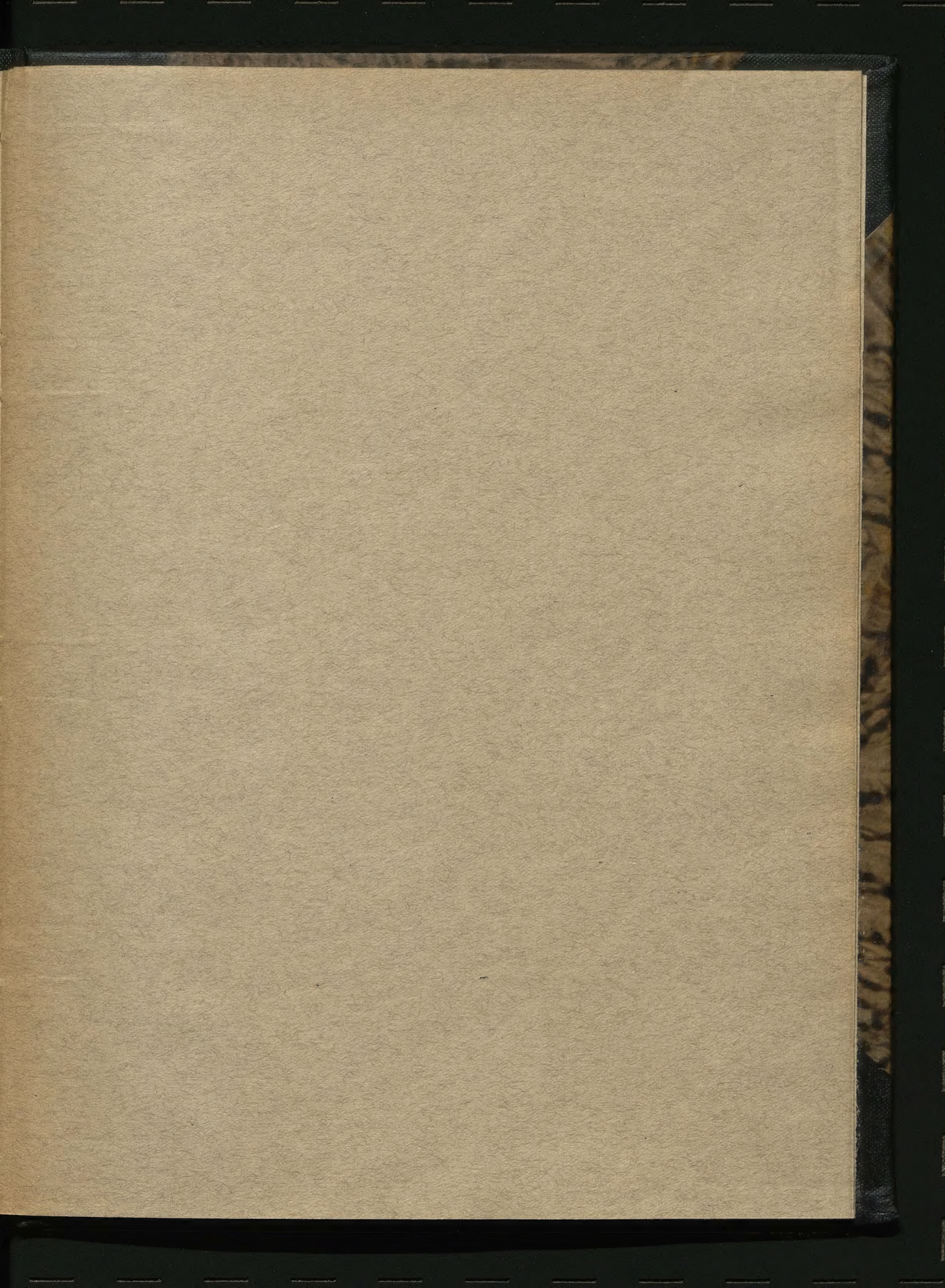

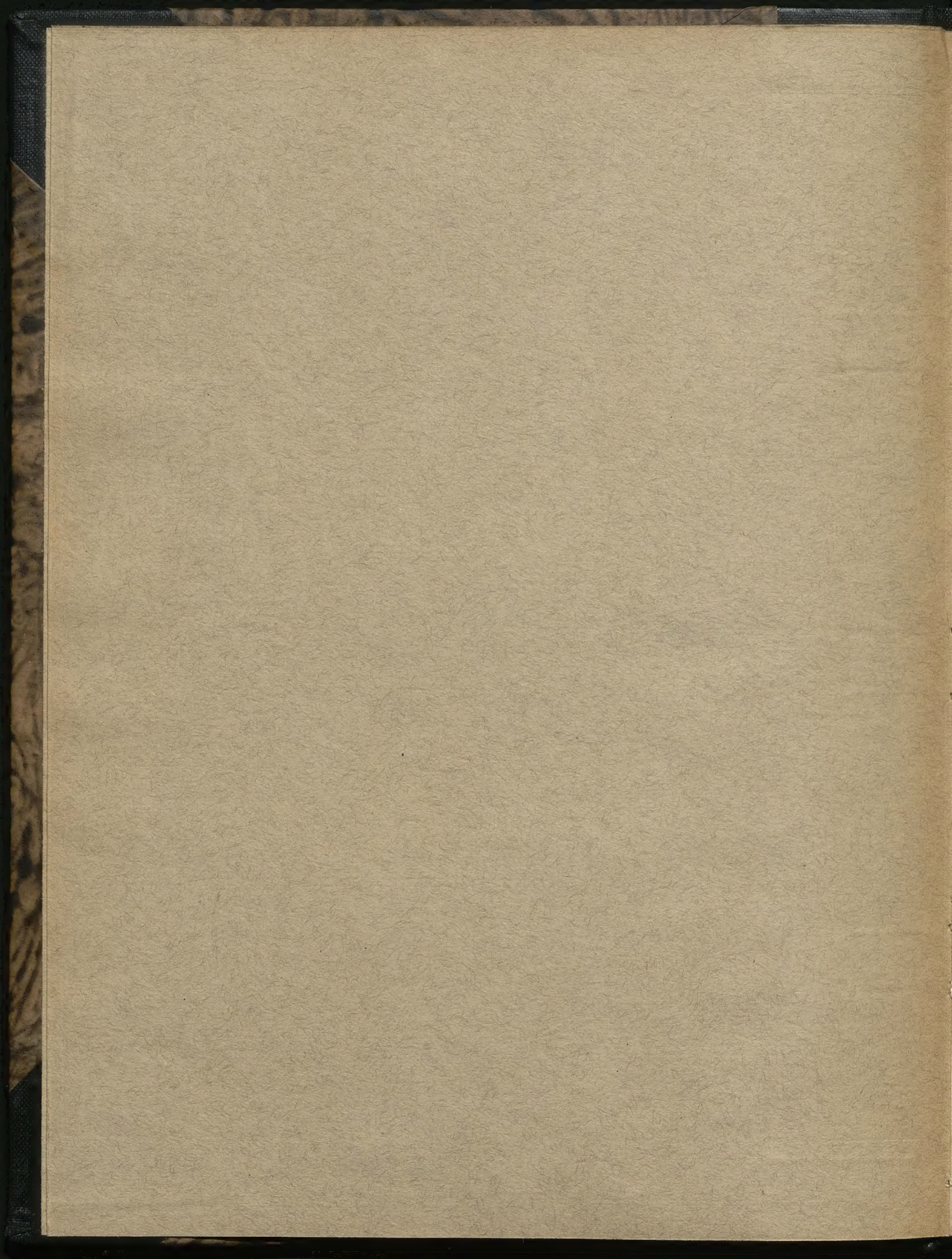
Opisano w r. 1942.

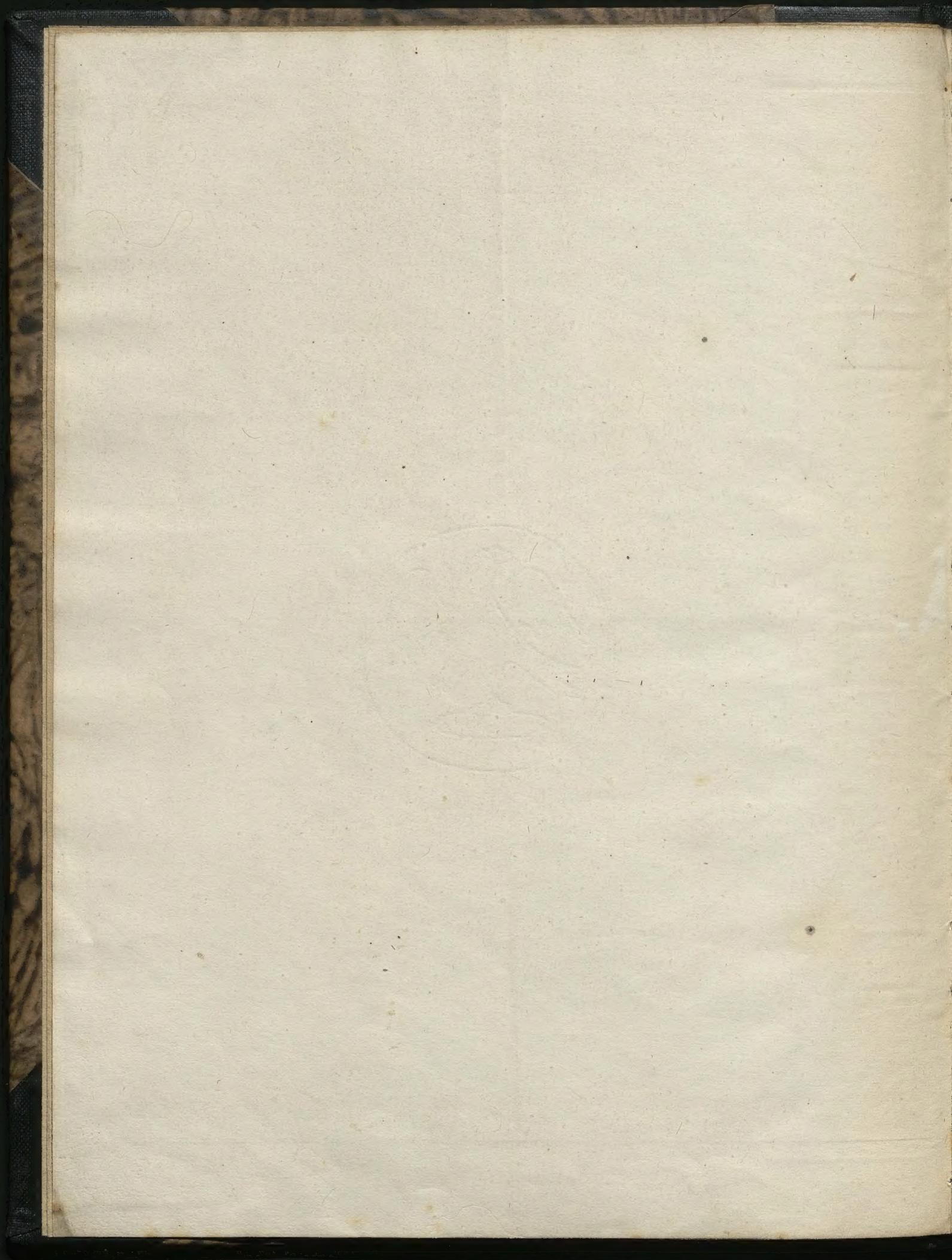
Paulicki III 43.

8380

2

Starożytno-chrześcianańska patera z katakomb Kiersku.

Wiadomo jak wiadomo, a głównie,
że wypadkowo są dotąd odkrywane pa-
miątki starożytnej sztuki chrześcijańskiej
— w południowych prowincjach Terakmy-
rii Rosyi. Historyczne istnienie
cywilizacji, pojawiającej się tu z nauką
Chrystusa już w samym zaraniu epoki
chrześcijaństwa, nie zostało jeszcze dotąd
stwierdzone ściśle oznaczenie pomnika-
mi, któreby mogły stanąć na równi ze
świadectwami historii. Wszytkie staro-
żytności Heronemu, jakie dotąd odkryto,
nierazprzerwie nabrały do epoki bizanty-
ńskiej, jakkolwiek w monumentalnych
relikwach kościoła tego grodu, które
prawdopodobnie powstać mogły równo-
cześnie z erą chrześcijaństwa, porzuciły
w całości antyczne racjonalne pierwotnej
architektury kościoła. To samo trzeba
powiedzieć o podziemnych grobach i in-
nych kościołach, oraz ich płaskich
wzrostach. Tak w Krymie, jak i na Kaukazie.
Dlatego państwo przybyła nowa; bo,
jak świadczą jej krótki opis przez Ponda-
kova, skąd ta wiadomość po raz pierwszy,
— przed kilku laty, ~~z~~ znanowicie w mieście
Maju 1876 r. w jednej z katakomb Kiersku,
w czasie wyryconej przez niemieckich
nieproszonych poszukiwaczy, wypadkiem

odnaleziono patery srebrną, z wyrytym
na niej rysunkiem (na krawędzi wypukłej
stronie dna), i monety srebrną, miedzianą z ca-
sion Justiniana II.

Synalarch ten i z tego względu ra-
stępuje na uwagę, że dokonany został
w Katakumbach Krescu, w owym do-
nie wiele znanym miejscu umoty, w
którego historyczne znaczenie, skutek
jużto dawniej, już mianem w nowszych
czasach poczynionych ^{tam} odkryć, co ra-
lepiej się zapowiada i słownie przypo-
skraczając należy się, że z czasem wzrosnie.

Katakomba, o której mówimy, le-
ży na północnej pochyłości góry Mi-
tridatu, w niewielkiej odległości od pro-
miecia Krescu. Szwajcowcy na miejscu
wości, przypuszczają, że znajduje
się tam inne podobne katakumby chrze-
ścijańskie, i w rzeczy samej odkry-
to zaraz w następnym roku obok niej,
przynajmniej w niewielkiej odległości,
dwie inne, z których jedna bardzo dużych
rozmiarów; ale prócz kilku drobnych pie-
śniaków (pomiedzy innymi z łokci busiaki
i kościane guski łokci, rdaje się, że późnej-
szych czasów państwa Bizantyjskiego) nie
znaleziono nic znaleziono.

Żeby można było o znaczeniu
owej patery, zaserwujemy, idąc za p.
Konradkowcem, do opisanie rysunku
jaki się na niej znajduje. Rysunek
ten, jak i sama patera, której brakuje
prawej i dolnej części (ostaniane), nie jest
catholity.

całkowity; murejwscij przecieć dopot-
nie go morina: - Księżyc o małym
karcie budy, z głową zwróconą trochę
w prawą stronę, ubrany w tunikę, a
plaszcz (gimnialij) okrywa dołną część
ciała; koniec jego, starorzymskim wypra-
jem, zakończony na lewej ręce.

Prawa ręka ma ścięgniętą i trochę
wzniesioną, podnosi goylewą podługmu-
ję plaszcz, rozwarstwi palcami wy-
raża udejętło zdrwienie. Po obu stro-
nach figury w polu widzimy: u góry
powręj głowy dwa monogramy
Chrystusa, na dole dwie tablice, na
których nakreślone linie (ekspansywy)
mogą oznaczać przykazania Mojżesa,
przez który to stocunek słów emblemata
wskazuje chętań wywarie stocunek Ste-
go brawa żydowski, do słowego chrze-
ścińskiego. Stocunek ten emblemata
do wyrozumienia znaczenia pamiątki:
naszej staje nam nie przeciwną.

Także wywarona na paterno figura
może przedstawiać starorzymskiego rako-
nodawcę Mojżesa, białego figury
nowego prawodawcy Chrystusa - Takie
przypuszczenie przemawia o jego sto-
czeniu, i ubiorze i obrotach. Mojżesowi,
i młody wiek murejwscij, jak go przed-
stawiać zwykli w pamiątkach staro-
żytniej sztuki. A pora jego może
wywariać fakt biblijny, historyczny - cu-
downe wyprowadzenie wody ze skały
wśród pustyni: prawą ręką wrzucił
niedźwiedź w skałę, lewą wywarł zdrwienie

na widok dokonanego cudu.

Tu w najgłębszej starożytności chrześcijaństwa upatrywano w tym cudownym fakcie figurę Chrystusa Pana i jego cudownego objawienia się przy chrzcie świętym. Także w stosie ta biblijna scena najbardziej zbliżona jest do tajemnicy chrztu, a wskutek starożytnych chrześcijaństwa oznaczała nie tylko Nowy Testament i chrzest, jako drogę doń, ale i inne główne wypadki Nowego Testamentu.

Mianowicie: na godnym uwagi sarkofagu (Kinghami *Roma sotterranea* II p. 357) przedstawiającym chrzest sławiciela, Jan Chrzciciel nabiera w naczynie wody, bierze ją ze skafy, i wylewa ją na głowę Chrystusa; więcej jeszcze symboliki zawiera i pokryficzne przedstawienie kwiatowania (na okładzie Ewangelii z V-VI w. ze słoniowej kości, który się przechowuje w zbiorze Milańskim, - kopia w zbiorze Amundelskiego Towarzystwa) gdzie anioł objawia się św. Dziewicy nabierającej wody, która bierze ze skafy. - Na starożytnych chrześcijańskich sarkofagach, łazniach z przejściem przez morze Czerwone; na rzymskich, dwóch naczyniach złotych z kioskami Brygii, wręcz na ich freskach i t.d. - wszędzie cudowne wydobywanie wody ze skafy przez Mojżesza dokonane, było dla chrześcijan symbolem przypominającym im Chrystusa objawiającego się światu przy chrzcie św.

Tworzący samą formę tej patery i podobieństwo do innych znanych,

umieszkowaci musinuy, że patera ta
kolizowana być powinna do rzędu naczyń
przy chrście s^z używanych, o jakich
piera wspomn. (Der stult in den technischen
Künsten 1883. II. p. 20). — Tej podobne
dużym: w Hirshonianskionu muzeum
w Ryguie brązowa patera (Martigny,
Dict. d'ant. chrét. v. Baptême p. 63.); dalej
kupelnie do nacz. podobna srebrna
patera znaleziona w Sądgorzy chizki
Skubari (Bullettino dell'arch. cristiana, de Rossi,
1874 tab. II p. 153-4) vel. Bulle. 1877. II. tav. 5-
p. 174-85; utamck srebrnej paterzy z m.
lacionej niedawno w Ryguie blisko
tem Diodoryana (Bull. 1876 p. 7-15 tav. 1.).
Najbardziej rai. porzekony, wazący dowód,
świadczący o tem podobnych pater
znaczeniu, znajduje się w Praweńnie
na mozaice pokrywcy chrześcijański, pro-
wostawnej, między 449 a 453 r./gdzie S^z Jan
Chryściciel z podobnej paterzy wylewa
wodę na głowę zanurzonego Chrystusa.
Gdyby rai. one w rzeczy samej nie były
używane przy chrście, ale miały tylko
symboliczne znaczenie, co jest, prawda
podobne, tem bardziej że niekiedy
na wyobrażane w obłoku lub w dła-
bie gołębica: to w takim razie przypu-
ścić można (Bulle. 1867 p. 27; 1868 p. 44;
1869, p. 57; 1875, p. 155 — Thème baptismal de
nativité — de Rossi), że podobne paterzy

niekiedy były dawane nowo chrześcija-
com przez ich krewnych i przyjaciół jako
upominek obywatelskiego chrześcijaństwa.

Ten upominek ten wcale nie artysty-
cznej, owszem wcale grubej roboty;
wskazuje do grobu, Altmayera, tem,
iż ta osoba wkrótce po chrześcijaństwie
umrzeć mogła.

Styl charakterystyczny, prostota wyrobu,
przy wcale niedokładnym wykończeniu
tak rysunku osoby wyrażonej, jak i ca-
łej patery, dowodzi, że patera ta od-
powiada starożytnościom chrześcijań-
stwu z III. lub IV. w.

Cały rysunek ten był emaliowany lub
napisany farbą szdnie miedzi.

